

**BOSHLANG‘ICH SINFLARDA TEXNALOGIYA FANIDA FANLAR ARO
YONDASHUV ORQALI O‘QUVCHINING AMALIY KO‘NIKMALARINI
SHAKLLANTIRISH**

Fan o‘qituvchisi: **Bobomurotova Latofat Elmurodovna**

Baratova Feruza Shavkatovna

University of innovation technologies universiteti Maktabgacha va boshlang‘ich
ta‘lim fakulteti Boshlang‘ich ta‘lim yo‘nalishi 1 BT 21 guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinflarda texnologiya fanini o‘qitishda fanlararo yondashuvning o‘rni va ahamiyati yoritiladi. Fanlararo integratsiya orqali o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, texnik ijodkorlik, hayotiy bilimlarni mustahkamlash kabi jihatlarning rivojlanishi tahlil qilinadi. Xususan, texnologiya fanining matematika, ona tili, tabiiy fanlar va tasviriy san‘at bilan uyg‘unligi o‘quvchilar tafakkurini kengaytirishi, ularning mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvini kuchaytirishi ko‘rsatib beriladi. Shuningdek, maqolada samarali metodik yondashuvlar, loyiha asosidagi o‘qitish usullari va STEAM integratsiyasining afzalliklari ham bayon qilinadi. Mazkur yondashuv boshlang‘ich ta‘lim jarayonida o‘quvchilarni faol subyekt sifatida shakllantirish, ularni hayotga tayyorlashda muhim vosita sifatida ko‘riladi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, texnologiya fani, fanlararo yondashuv, amaliy ko‘nikmalar, ijodiy fikrlash, integratsiyalashgan ta‘lim, loyiha asosidagi o‘qitish, STEAM yondashuvi, kasbga yo‘naltirish, ta‘lim samaradorligi

Kirish

XXI asrda ta‘lim-tarbiya tizimida yuz berayotgan o‘zgarishlar, axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi, zamonaviy kasblarga bo‘lgan talabning ortib borishi maktab ta‘limi oldiga ham yangi vazifalarni qo‘ymoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich sinfdan o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, ularni mustaqil fikrlashga, faoliyat orqali o‘rganishga yo‘naltirish ta‘lim samaradorligini oshiradi.

Bu borada texnologiya fanining o‘rni beqiyos. Texnologiya darslari bolalarda nafaqat ishlov berish, qurish, yasash kabi amaliy ko‘nikmalarni, balki mehnatga, tabiiy resurslardan oqilona foydalanishga bo‘lgan munosabatni ham tarbiyalaydi. Bunda

fanlararo yondashuv orqali darslarni olib borish o'quvchining har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratadi.

Texnologiya fanining boshlang'ich ta'limdagi o'rni

Texnologiya fani – bu o'quvchilarga atrof-muhitdagi buyumlar tuzilishi, ularning yaratilishi, ishlatilishi va xavfsizligi haqida boshlang'ich tushunchalarni beruvchi fandır. U nafaqat nazariy bilim, balki kundalik hayotda zarur bo'lgan amaliy

ko'nikmalarni ham o'rgatadi. Bolalar dars jarayonida oddiy mehnat vositalaridan foydalana boshlaydi, materiallar bilan ishlashni, ishlash tartibini va gigiyena qoidalarini o'zlashtiradilar.

Boshlang'ich ta'limda texnologiya fanining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- O'quvchilarda mustaqil mehnat qilish ko'nikmasini shakllantirish; Ularni ijodkorlikka yo'naltirish;
- Atrof-muhitga, buyum va vositalarga ehtiyotkorona munosabatda bo'lishga o'rgatish;
- Kasb-hunarga qiziqishini uyg'otish;
- Tabiiy va sun'iy materiallar bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Darslar davomida o'quvchilar turli buyumlar yasash, bezash, chizmachilik, tikuvchilik, yog'och bilan ishlash, shuningdek, ekinlar parvarishi kabi faoliyatlarda ishtirok etadilar. Bunda bolalarning nafaqat qo'l mehnatiga, balki estetik didiga, xayolotiga va mas'uliyat tuyg'usiga ham ta'sir etiladi.

Texnologiya fanining o'ziga xos xususiyati – bu fanlararo integratsiyani qo'llab quvvatlashi. Masalan, matematika (o'lchash, shakllar), tabiatshunoslik (o'simliklarni

parvarishlash), tasviriy san'at (bezatish), ona tili (ish ketma-ketligini yozma ifodalash) fanlari bilan uzviy bog'liq.

Boshlang'ich sinflarda texnologiya fani o'quvchilarga:

- oddiy mehnat faoliyatini o'rgatish;
- vositalar bilan ishlash malakasini shakllantirish;
- ijodkorlikni rivojlantirish;
- jamoa bilan ishlashga o'rgatish kabi ko'plab ko'nikmalarni singdiradi.

Texnologiya darslari orqali o'quvchilar o'z qo'li bilan narsa yasash, uni loyihalash va estetik bezash kabi faoliyatlar bilan shug'ullanadilar. Bunday faoliyat ularni o'z qobiliyatlarini aniqlashga va rivojlantirishga yordam beradi.

Fanlararo yondashuvning mazmuni

Fanlararo yondashuv deganda turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlik asosida darsni olib borish, bir fan doirasida boshqa fanlar elementlaridan foydalanish tushuniladi. Bu uslub orqali o'quvchilarda chuqurroq tushuncha, tahlil qilish qobiliyati va amaliy ko'nikmalar shakllanadi.

Misollar:

- Matematika Texnologiya: o'lchov birliklari, shakllar bilan ishlash, simmetriya, uzunlikni aniqlash, nisbatlar;
- Tabiatshunoslik Texnologiya: daraxt turlari, yog'ochning xossalari, tuproq va suv bilan ishlash;
- Tasviriy san'at Texnologiya: bezak san'ati, naqshlar, kollaj, dizayn;

Ona tili Texnologiya: ish tartibini og‘zaki va yozma ifoda qilish, matn bilan ishlash.

Fanlararo yondashuv asosida darsni tashkil etish bosqichlari

1. Rejalashtirish bosqichi: mavzu tanlanadi, bog‘lanadigan fanlar aniqlanadi, darsning maqsadi va vazifalari belgilanadi.
2. Amalga oshirish bosqichi: mashg‘ulotlar turli fan elementlari asosida tashkil qilinadi.
3. Tahlil va baholash bosqichi: natijalar tahlil qilinadi, o‘quvchilarning ishtiroki va yondashuvning samaradorligi baholanadi.

Amaliy faoliyat va loyihalash asoslari

Texnologiya fanida loyiha uslubidan foydalanish o‘quvchining mustaqil fikrlashi, rejalashtirishi va muammoga yechim topishini rivojlantiradi. Masalan:

- Loyiha mavzusi: “Mening orzu bog‘im” — o‘quvchilar o‘z bog‘i loyihasini chizadi, undagi o‘simliklar, ularni parvarishlash haqida ma’lumot beradi (tabiatshunoslik).
- Buyum yasash: qog‘ozdan geometrik shakllar yasash (matematika), ularni bezatish (tasviriy san’at), bu haqda yozma bayon qilish (ona tili).

O‘quvchida shakllanadigan kompetensiyalar

Fanlararo yondashuv asosida olib borilgan texnologiya darslari natijasida o‘quvchilarda quyidagi ko‘nikmalar shakllanadi:

- Amaliy mehnat faoliyati ko‘nikmalari;
- Kasbga yo‘naltirilgan fikrlash;
- Tashabbuskorlik va ijodkorlik;

- O‘z ishini baholay olish;
- Jamoa bilan ishlash va fikr almashish.

O‘qituvchi roli va metodik yondashuvlar

O‘qituvchi fanlararo integratsiya qilishda:

- har bir fan bilan texnologiya fanini bog‘lay olishi;
- interaktiv metodlardan (klaster, akvarium, rolga kirish) foydalana olishi;
- o‘quvchining yoshiga mos amaliy faoliyat turlarini tanlashi lozim.

Darslar o‘yinli, qiziqarli va ko‘rgazmali tashkil etilganda samaradorlik oshadi. Boshlang‘ich sinflarda texnologiya fanida fanlararo yondashuvdan foydalanish o‘quvchining shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omildir. Bunday yondashuv bolalarni o‘z fikrini mustaqil bildirishga, kasb tanlashga tayyorlashga va ijodiy faoliyatga yo‘naltiradi. Eng muhimi, bu orqali o‘quvchilar nazariy bilimlarni hayotiy holatlarda qo‘llashga o‘rganadilar. Ta‘lim jarayonida o‘qituvchining roli beqiyosdir.

Ayniqsa, boshlang‘ich ta‘lim bosqichida o‘quvchilar uchun o‘qituvchi nafaqat bilim manbai, balki tarbiyachi, yo‘lko‘rsatuvchi va namunadir. Texnologiya fanida esa o‘qituvchi o‘quvchilarni amaliy faoliyatga jalb etuvchi tashkilotchi sifatida maydonga chiqadi. Shuning uchun o‘qituvchining roli va metodik yondashuvlari bu fanni muvaffaqiyatli o‘qitishda muhim ahamiyatga ega.

Boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi:

- Yaratgan muhitga mas‘ul, ya‘ni o‘quvchi o‘zini erkin, xavfsiz va qiziqarli muhitda his qilishi kerak;
- O‘quvchini kuzatadi, baholaydi va yo‘naltiradi;
- Amaliy topshiriqlarni bosqichma-bosqich, tushunarli va didaktik jihatdan to‘g‘ri taqdim etadi;
- Interaktiv usullarni qo‘llaydi, masalan: guruhli ish, loyiha, rolli o‘yinlar, ko‘rgazmali materiallar asosida ish olib borish.

Texnologiya fanida o‘qituvchi quyidagi metodik yondashuvlardan foydalanadi:

1. Ko‘rgazmali metod – buyumlar namoyishi, vositalar bilan ishlash tartibi ko‘rsatib beriladi.

2. Amaliy mashg'ulotlar – o'quvchilar o'zlari buyumlar yasaydi, materiallar bilan ishlaydi.
3. Loyiha asosida o'qitish – o'quvchilar kichik guruhlarda maqsadli topshiriqlarni bajaradi.
4. Fanlararo yondashuv – texnologiya darslari matematika, tasviriy san'at, tabiatshunoslik bilan bog'lanadi.
5. Rag'batlantirish va baholash – og'zaki, yozma yoki og'zaki motivatsion fikrlar orqali o'quvchilar ruhlantiriladi.

Shuningdek, o'qituvchi har bir o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olib, differensial yondashuvni qo'llashi zarur.

Hulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda texnologiya fanini fanlararo yondashuv asosida o'qitish o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Bunday yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat texnologiya faniga oid bilimlarni egallaydilar, balki matematika, atrof-muhit, tasviriy san'at va boshqa fanlar bilan bog'liq bo'lgan ko'nikmalarni ham amaliyotda qo'llashni o'rganadilar. Fanlararo integratsiya o'quvchilarda ijodiy fikrlash, mustaqil ishlash, jamoada hamkorlikda faoliyat yuritish, mehnatga bo'lgan munosabatni shakllantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, bu yondashuv orqali bolalarning kundalik hayotda duch keladigan muammolarni hal etish, innovatsion yondashuvlar va zamonaviy texnologiyalardan foydalana olish salohiyati ham rivojlanadi. Shu bois, boshlang'ich ta'lim bosqichida texnologiya fanini o'qitishda fanlararo yondashuvdan samarali foydalanish – o'quvchining har tomonlama rivojlanishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston – maktab ostonasidan boshlanadi" nomli ma'ruzasi. // Xalq so'zi, 2022-yil.
2. "O'zbekiston Respublikasini 2030-yilgacha rivojlantirish strategiyasi" – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-sentabrdagi PF–154-son Farmoni.
3. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Boshlang'ich sinflar uchun "Texnologiya" fanidan namunaviy o'quv dasturi. – Toshkent: XT vazirligi, 2021.

4. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi. Boshlang‘ich sinflar “Texnologiya” darsliklari (1–4-sinflar). – Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2021– 2023.
5. Bo‘ronov Sh., Xaydarov S. va boshqalar. Boshlang‘ich sinflarda texnologiya darslarini o‘qitish metodikasi. – Toshkent: TDPU, 2020.
6. Rahmonov M.M., Rasulova N.Sh. Integratsiyalashgan ta’lim metodlari. – Toshkent: Fan, 2019.
7. G‘ulomova M.X. Texnologik ta’limda integratsiya yondashuvi. // Pedagogik ta’lim va fan jurnali, 2021, №2.
8. Xusanov S., Jo‘rayev B. Boshlang‘ich ta’lim metodikasi. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2020.
9. Hasanboyeva S.N. STEAM yondashuvi asosida dars tashkil etish. // Innovatsion pedagogika jurnali, 2022, №4.
10. Dewey, J. Experience and Education. – New York: Macmillan, 1938.

